

Jan Zomerdijk was werknemer bij de firma Roemer in Wognum. Hij beschrijft in dit artikel de werkzaamheden die deze firma in 1953 verrichtte in Zeeland.

Ik ben afkomstig uit 't Zand. In februari 1953 kwam ik uit militaire dienst. Ik was verloofd met een meisje uit Wognum. Het werk lag niet zo dik gezaaid in die tijd, maar de Fa. F. Roemer en Zn. had gebrek aan personeel voor het werk in Zeeland dat net de overstromingsramp achter de rug had. Aangezien ik technisch onderlegd was en ook met vrachtwagens overweg kon, werd ik snel aangenomen en ging ik Freek Roemer jr. helpen met het onderhouden van het wagenpark. Zo ben ik in Zeeland terechtgekomen.

De stormramp

Van 31 januari op 1 februari 1953 voltrok zich een stormramp langs de kust van Zeeland, Zuid-Holland en Noord-Holland. Het was de nacht waarin ook het café De Vier Heemskinderen in Wognum afbrandde. In Den Helder was Roemer met zijn materieel aan het werk bij Fort Harsens en dat moest in veiligheid gebracht worden. Dus op 1 februari trokken we zo snel mogelijk naar Den Helder om daar alles veilig te stellen voor het water. In Zeeland was het echt een ramp, diverse dijken hadden het begeven en het was zaak om die dijken zo snel mogelijk te repareren. Landelijk kwamen de grote aannemers van weg- en waterbouw als Van Oord, Van Hattem en Blankevoort bijeen om te zien waar materieel ingezet kon worden, want er lag veel werk in het verschiet. Deze grote bedrijven konden al dat werk niet alleen klaren en landelijk kwamen ook de kleinere aannemers aan bod. Zo ook de Fa. F. Roemer & Zn., die na enige dagen werk kreeg op het eiland Goeree-Overflakkee.

In de kost bij Komtebedde

Zo begon de grote verandering voor dit bedrijf. Er diende meer materieel te komen om het werk te kla-

ren, er moest personeel naar het eiland toe en ook ter plekke werd personeel aangenomen. Voor ieder die daar naartoe ging moest een toegangsbewijs komen, want aan kijkers hadden ze daar niets. En voor degenen die van buiten het eiland kwamen, werd een kosthuis gezocht, want alle dagen met de boot van Hellevoetsluis naar Middelharnis was geen optie. In die tijd lagen Freek Roemer jr. en ik in Ouddorp in de kost bij de familie Komtebedde. Tinus Roemer zelf ging veel terug naar de vergaderingen op het eiland en verbleef dan in een hotel of hij ging naar huis voor andere zaken. Tiny Roemer deed in die tijd de boekhouding, zij kon goed met de uitvoerders overweg.

Zand en asfalt

Het meeste werk uitgevoerd door Roemer op Goeree-Overflakkee was in opdracht van het weg- en waterbouwbedrijf Van Oord uit Werkendam. Het eerste karwei was zand vervoeren vanuit de duinen bij Ouddorp via de weegbrug in Goedereede. Het vervoer naar de dijk ten zuiden van het eiland werd per ton betaald. Het was onvoorstelbaar hoeveel zand er naar die dijken werd vervoerd. Later werd dat weer afgedekt met grond.

Er werd hoofdzakelijk gewerkt met oud legermaterieel. Dat had erg veel te lijden. Nieuwe kiepwagens waren te duur en moeilijk verkrijgbaar. Ik kan mij nog herinneren dat van mijn Ford een drijfstang door het blok ging, dus moest er een andere motor in. Een nieuwe motor was niet verkrijgbaar dus hebben Freek en ik een V8 motor uit de legerdump in Scherpenzeel gehaald. We vervoerden die achter in een personenauto, die natuurlijk helemaal achterover lag. Om het gewicht wat te verdelen namen we een leuk uitzierende verpleegster, die stond te liften, mee. Ze mocht tussen ons in zitten. Zo hadden we wat meer gewicht vóór, dat stuurde beter en het was gezelliger. Tinus Roemer had al een

De GMC's van Roemer rijden af en aan.

Het asfalt wordt gestort.

Fordgarage in Middelharnis besproken waar de motor ingebouwd kon worden. 's Morgens aan het karwei begonnen en 's avonds rijdend naar Ouddorp. Na dit karwei kwam er ander werk, namelijk asfalt rijden. Nadat de zanddijk was afgedekt met grond of klei en de basaltblokken tegen het talud waren geplaatst, werd dit afgedekt met heet asfalt. Er was een asfalmolen op het werk die door een stoommachine werd aangedreven.

De molenbaas had een jonge hulp, dat was zijn zoon, en die liep wel eens weg om alikruiken te zoeken. Als hij een blikje halfvol had, deed hij er wat water bij en kookte hij ze met de stoom van de stoommachine: heerlijk! Omdat het vervoer met zeswielaangedreven dump-GMC's gedaan moest worden, werden die, mét chauffeur, aangevoerd uit Wognum. Het was echt een speciaal werk omdat het talud tamelijk stijl was en het gebeurde dan ook dat de voorwielen van de grond kwamen en de auto wat ballast voorop moest hebben. Omdat het met kleine stukjes van onderop omhoog ging, was een ervaren chauffeur beslist noodzakelijk. De beste chauffeurs hiervoor waren de Wognumers Ben Smiers en Piet Vlaar.

Piet Stam snelt te hulp

Een en ander maakte dat het wel op het oude materieel aankwam, wij hadden dan ook veel reparatiewerk. Dit kon natuurlijk niet buiten in het zand, daarom was er een nissenhut geplaatst. Maar die moest voorzien worden van een betegelde vloer. Vaklui haal je uit Wognum en dus werd Piet Stam de stratenmaker gevraagd. Die wilde het wel doen, maar hij wilde niet overnachten! Dus 's morgens vroeg om twee uur uit Wognum om de eerste boot uit Hellevoet te halen. Dan gelijk aan het werk en laat in de middag gereed. Ik kan wel vertellen dat Piet menig druppeltje zweet heeft laten vallen.

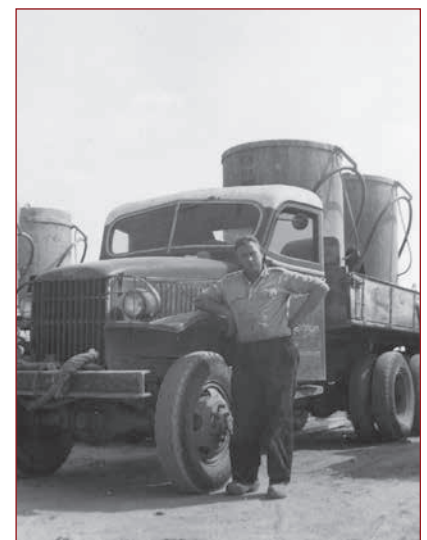
Zo kregen we een goede plaats om te repareren. Elektriciteit hadden we van een groot aggregaat dat er stond om ook andere werkketen van stroom te voorzien.

Ontspanning

Er moest regelmatig tot 's avonds laat worden doorgerukt. Maar dat was nu eenmaal zo, de volgende morgen moest alles weer draaien. Er waren ook dagen dat we vrij hadden. Er was in Achthuizen tegenover de katholieke kerk een café en daar is menig biertje voor ons getapt, dat hoorde er ook bij. Het was wel bijzonder dat de ene plaats katholiek was en de ander protestant, Oude Tonge met meer katholieken was voor ons gezelliger dan Nieuwe Tonge. Verder was er op zondag weinig te beleven, zaterdagavond werd over het algemeen alles gesloten. In Achthuizen niet, daar was wel leven in de brouwerij. Langzamerhand werd het werk overgenomen door plaatselijke aannemers, die konden goedkoper werken. In de loop van het jaar kwam al het materieel weer terug naar Wognum.

De asfaltinstallatie.

Ben Smiers voor zijn 'trekpaard'.

Het zand voor de asfaltinstallatie wordt op de lopende band geschept.

Met man en macht wordt er gewerkt aan het dijkerstel.